

KANSALLISGALLERIA •
FINLANDS NATIONALGALLERI •
FINNISH NATIONAL GALLERY •

Mediatiedote

Helsingissä 19.10.2021

Julkaistavana tiistaina 19.10.2021, klo 13:00 jälkeen

KUNINKAALLISEN MAHDIN NÄYTTÄMÖT

POHJOISMAISET PÄÄLINNAT

Kirjateoksesta

Runsaasti kuvitettu kirjateos koostuu useasta aihealuetta syvällisesti käsittelevästä asiantuntija-artikkelista, joista on kattavat tiivistelmät ruotsiksi. Avaussanat ovat pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvistin. Tutkimushankkeen projektipäällikkönä ja teoksen toimittajana on toiminut dosentti FT Virpi Harju Kansallisgalleriasta. Teoksen on kustannut Oy Sigillum Ab, ja sen laajuus on 192 sivua. Louise ja Göran Ehrnroothin säätiön rahasto on myöntänyt hankkeelle merkittävän taloudellisen tuen.

Kirjassa voimme tutustua Pohjolan kolmeen tärkeimpään kuninkaalliseen linnaan: Tukholman, Drottningholmin ja Kööpenhaminan Amalienborgin linnaan sekä niiden kiehtovaan visuaaliseen maailmaan. Kautta historian linnat ja palatsit ovat olleet vallan keskuksia, ja ne on suunniteltu tietoisesti näyttämään valtakunnan ja itsevaltiaan monarkin mahdin suuruutta. Valtaa vahvistettiin ja ylläpidettiin kuvallisilla symboleilla ja muilla visuaalisilla keinoilla. Nykyisin monarkin asema on kuningaskunnissa pääasiallisesti edustuksellinen.

Pohjolan historia on luotu linnoissa

Kirjasta voi lukea Pohjolan kuningaskuntien synnystä ja kehitysvaiheista. Teoksessa vertaillaan etenkin itsevaltiuden kehittymistä Ruotsissa ja Tanskassa. Teoksessa kerrotaan myös kiintoisia tarinoita linnojen ja palatsien kuninkaallisista, hallitsijaperheistä ja siitä, miten heidän vaiheensa kuvastivat aikakauden yleisiä muutoksia ja kehityskulkuja. Samalla kuvataan myös kuningaskuntien myötä- ja vastoinkäymisiä. Useissa Pohjoismaissa rajat ovat vaihdelleet aikojen kuluessa. Esimerkiksi Suomi oli lähes 700 vuotta osa Ruotsia, mikä on jättänyt selvät jälkensä valtakunnan kumpaankin osapuoleen. Pohjolan historia on luotu linnoissa. Historiaa voi tarkastella myös rakennusten julkisivuista ja interiööreistä, sisustuksista, jotka ovat seuranneet aikaansa.

Eurooppalainen palatsikulttuurin perinne

Pohjoismaissa eurooppalainen palatsikulttuurin perinne on vaikuttanut vahvasti erityisesti Tukholman (valm. 1754) ja Drottningholmin (valm. n. 1680-luvulla) kuninkaallisten linnojen muotoutumiseen. Amalienborgin linnan neljän palatsin kokonaisuudessa on havaittavissa myös kiinteitä yhteyksiä eurooppalaisiin hoveihin. Alun perin linna oli neljän aatelissuvun omistuksessa, rakennukset valmistuivat 1700-luvun puolivälissä. Christiansborgin linnan palon jälkeen vuonna 1794 palatseista tuli kuninkaallinen residenssi.

Euroopassa palatsikulttuurin kehitykseen vaikuttivat ratkaisevasti Roomasta, Italiasta ja Ranskasta tulleet vaikutteet. Merkittäviä hoviarkkitehtuurin edustajia olivat Italian kuninkaalliset linnat ja ruhtinassukujen mahtavat renessanssipalatsit. Ranskassa ennen muuta Aurinkokuninkaan Ludvig XIV:n Versaillesin palatsi (valm. 1680-luvulla) Peilisaleineen ja valtaisine muotopuutarhoineen toimi majesteettillisessa loistossaan ikonina muille hoveille Euroopassa. 1700-luvun lopulla rakennettu Casertan kesäpalatsi on vallankumouksia edeltäneen maailman kuninkaanlinnoista viimeinen. Se on suuruudessaan mahtavine puistoineen Versaillesin veroinen.

Visuaalista loistoa ja mahtia

Linnojen ulkoarkkitehtuuri ja sisätilojen ylelliset salit, jotka avautuvat vaikuttavina tilasarjoina, on koristettu harkittuine yksityiskohtineen. Sisustukseen kuuluvat olennaisesti kuninkaalliset muotokuvat, kruunut ja monogrammit, veistokset, seinä- ja kattomaalaukset sekä muut koristeet, jotka esittävät antiikin allegorioita ja hallitsijan elämään liittyviä merkittäviä tapahtumia. Niin ikään monarkian eri vaiheista kertova arvoesineistö täydentää palatsien loistokkaita sisustuksia alkaen antiikista jatkuen aina omaan aikaamme saakka.

Sekä Tukholman, Drottningholmin että Amalienborgin linnassa esillä olevat taideteokset kuuluvat pääasiallisesti Kuninkaallisiin taidekokoelmiin. Tukholman ja Amalienborgin linnassa on myös erityinen taidekokoelmille varattu sali, Galleria. Suurin osa taideteoksista on sommiteltu kiinteäksi osaksi interiööriä.

Linnojen tilajärjestelyihin sisältyvät yleensä eri toiminnoille nimetyt salit, kuten valtiosali valtaistuimiseen ja kirkko tai kappeli. Ne symboloivat maallisen ja hengellisen vallan kohtaamista ja myös ajatusta siitä, että kuninkaan valta on peräisin Jumalalta. Maallisen ja kirkollisen vallan seremoniallisten tilojen sijoittaminen samaan hallintorakennukseen tai toistensa läheisyyteen periytyy Kaarle Suuren (k. 814) ajalta. Hänen keisarillisessa palatsissaan Aachenissa oli, paitsi neuvoston Sali valtaistuimiseen, myös kappeli.

Linnan juhla- ja edustustilojen lisäksi tilajärjestelyihin kuuluvat muun muassa teatteri ja ympärille levittäytyvä laaja puisto. Palatsien aukiolla kohoaa usein kunnianosoituksena kuninkaan ratsastajaveistos korkealla jalustalla, kuten Amalienborgissa kuningas Frederik V:n muistomerkki.

Palatseissa ja puistoissa esiintyy yleisesti myös Hercules-veistos Rooman antaman esikuvan mukaan vallan ja voiman symboleina. Kreikkalaisessa mytologiassa Herakles (lat. Hercules) oli sekä sankari että jumalolento. Niin ikään leijonaveistokset kuuluvat kuninkaallisiin palatseihin. Varsinkin roomalaisesta antiikista alkunsa saanut sotilaallinen vahdinvaihtoseremonia ja monet muutkin seremonialliset traditiot ovat oleellinen osa hovielämää. Aisteihin vetoava visuaalinen rikkaus yhdistää linnoja.

Kirjassa käsitellään myös linnojen ja palatsien mitalitaidetta, jonka johdantona on esittely Versaillesin palatsin mitalista. Keskeisellä sijalla on kuitenkin Tukholman kuninkaanlinnan kolme kiintoisaa mitalia vertauskohteineen sekä esikuvallisine vaikutteineen Suomeen. Huomiota kiinnitetään niin ikään mitalien kirjoituksiin.

Kirjateostarjoaa lukijalle monipuolista tietoa pohjoismaisten päälinnojen arvokkaan visuaalisen kulttuurin löytämiseen, tuntemiseen ja alkuperän ymmärtämiseen. Yllättävän monet piirteet yhdistävät pohjoismaisia kuninkaanlinnoja vanhaan eurooppalaiseen palatsiperinteeseen, joka juontaa juurensa jo roomalaisesta antiikista. Linnojen kuvallisuuden näkökulmasta kirja on ainutlaatuinen.

MEDIA-AINEISTO ON SAATAVISSA [Sigillum.fi/medialle](https://sigillum.fi/medialle)

LISÄTIETOJA: Kirjan toimittaja, dosentti FT Virpi Harju, virpi.harju@kansallisgalleria.fi, virpi.harju556@gmail.com, p. +358 (0) 294500309, +358 (0) 45 135 2442 ja kustannustoimittaja Terhi Kivistö, terhi.kivisto@sigillum.fi, p. +358 (0) 407741463

KUNINKAALLISEN MAHDIN NÄYTTÄMÖT

POHJOISMAISET PÄÄLINNAT

SISÄLLYS

ALKUSANAT

Thomas Blomqvist pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri, Oikeusministeriö

LUKIJALLE

Risto Ruohonen pääjohtaja, Kansallisgalleria

POHJOLAN KUNINGASKUNNAN SYNTY JA KEHITYSVAIHEET

Anu Lahtinen FT, professori & Virpi Harju FT, dosentti

LINNOJEN JA PALATSIEN KUNINKAALLISET

Anu Lahtinen FT, professori

MAJESTEETILLISET MONUMENTIT – TUKHOLMAN KUNINKAANLINNA JA DROTTNINGHOLMIN LINNA

Tietoiskut:

Versaillesin palatsi ilmensi Aurinkokuninkaan mahtia

Loistava Casertan palatsi

Linnan seremoniallinen vahdinvaihto

Kustaa III:n muotokuva – Valta-aseman symbolina kuningatar Kristiinan valtaistuin

Hercules – Vallan ja voiman vertauskuvana kuninkaallisissa palatseissa ja puistoissa

Virpi Harju FT, dosentti

KÖÖPENHAMINAN AMALIENBORG – TANSKAN ROKOKOON JA UUSKLASSISMIN HELMI

Hanna Kemppe FT, taidehistoria

LINNAT JA PALATSIT MITALITAITEESSA

Tuukka Talvio FT, dosentti

LIITE RUOTSIN JA TANSKAN KUNINKAALLISET LINNAT

Virpi Harju FT, dosentti

ARTIKKELEIDEN RUOTSINKIELINEN KOOSTE